

Retsudvalget (2. samling)
REU alm. del - Bilag 476
Offentligt

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Gammeltorv 22
DK-1457 København K
Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-15
Telefonisk henvendelse:
Man-tors 9-16, fre 9-15

Inspektion af Specialinstitutionen Sølagers sikrede afdelinger

Hermed sender jeg et eksemplar af opfølgingsrapport nr. 3 af dags dato vedrørende inspektion den 30. oktober 2003 af Sølagers sikrede afdelinger.

Jeg vil til samtidig modtagelse sende et eksemplar af rapporten elektronisk til Retsudvalget.

Med venlig hilsen

Jens Møller
Direktør

19 JUNI 2008

J.nr. 2007-1007-628/PK
Bedes oplyst ved henvendelse

Dok.nr. 49

+ opfølgingsrapport

Inspektion af Specialinstitutionen
Sølagers sikrede afdelinger
den 30. oktober 2003

19 JUNI 2004

OPFØLGNING
NR. 3

J.nr 2003-3040-628/PK

Den 7. maj 2007 afgav jeg en opfølgingsrapport nr. 2 om min inspektion den 30. oktober 2003 af Specialinstitutionen Sølager. I rapporten bad jeg Sølager, regionen og Socialministeriet (nu Velfærdsministeret) om oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold; Socialministeriet dog kun på et enkelt punkt.

Jeg modtog i den anledning udtalelser af 9. oktober 2007, 14. november 2007 og 3. januar 2008 fra henholdsvis Sølager, Region Hovedstaden og Velfærdsministeriet – alle med bilag. Velfærdsministeriet har som bilag vedlagt en redegørelse af 12. oktober 2006 fra Frederiksborg Amt om sikkerheden på og rømninger fra Sølager, jf. pkt. 13. Det fremgår af ministeriets udtalelse til mig at amtets redegørelse er indhentet i anden anledning.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 3.11 Isolationsrum

Jeg anførte i opfølgingsrapport nr. 2 at Frederiksborg Amt med sin udtalelse om at de to isolationsrum på Nøddebakken og Udsigten ikke har været og fortsat ikke benyttes efter deres formål, ikke havde besvaret mit spørgsmål om hvorvidt amtet ville være indstillet på at imødekomme Sølagers ønske om at isolationsrummene bliver nedlagt.

Jeg anførte endvidere at amtet heller ikke havde kommenteret mit udsagn om den latente risiko i isolationsrummene hvis disse i fremtiden undtagelsesvist skulle blive taget i brug. Og jeg anmodede på den baggrund Region Hovedstaden om at få et klart svar på disse to punkter.

Regionen har oplyst at der fra den 29. august 2007 og frem til tidspunktet for afgivelsen af udtalelsen til mig har været afholdt flere møder om begrebet isolation og om de to isolationsrum, og at det hidtil ikke tilstrækkeligt præcist har været formuleret hvad der menes med isolation, og på hvilken måde isolation – i givet fald – blev gennemført eller skulle gennemføres. Regionen har endvidere anført at "[d]ette har skabt grobund for den usikkerhed, som fremgår af Ombudsmandens opfølgings-rapport, men som ikke er fremherskende i den direkte kommunikation".

I udtalelsen er Sølagers metode for "skærmning" som alternativ til isolation herefter nærmere gennemgået.

Sidst, men ikke mindst, har regionen anført følgende:

"Isolationsrummene i afdelingerne Nøddebakken og Udsigten skal herefter begge **opfattes** som nedlagt [min fremhævelse]".

Jeg har (fortsat) ikke fået et klart svar på om isolationsrummet på Udsigten er blevet forskriftsmæssigt indrettet eller ej, således som jeg har bedt om.

Jeg opfatter imidlertid det anførte om at begreberne ikke har været tilstrækkeligt præcist formuleret (hvilket har skabt grobund for usikkerhed), som et svar på min anmodning om en forklaring hvis Sølagers og amtets oplysning i brevet af 10. juni 2005 er urigtig; oplysningen om at isolationsrummet på Udsigten var lovliggjort efter forskrifterne. Jeg lægger til grund at dette ikke har været tilfældet.

At Sølager og amtet på et så sikkerhedsmæssigt væsentligt område har afgivet objektivt set urigtige oplysninger, er meget kritisabelt.

Jeg må – under henvisning til det som jeg har anført i de tidligere rapporter – konstatere at begge isolationsrum fortsat udgør en latent sikkerhedsrisiko, jf. regionens bemærkning om at begge rum skal "opfattes" som nedlagt.

*Jeg henstiller til regionen at foranledige at de to isolationsrum **også rent fysisk** bliver nedlagt som "isolationsrum" – forstået på den måde at isolationsrummene bliver ændret således at de mister deres egenart – alt med henblik på at den latente sikkerhedsrisiko som isolationsrummene fortsat udgør, uanset hvilken opfattelse regionen (og Sølager) som myndighed(er) måtte have af dem, dermed kan blive elimineret.*

Jeg beder regionen underrette mig om hvad der sker i anledning af min henstilling.

Jeg bad om en udtalelse fra regionen om det som Socialministeriet havde anført forud for udarbejdelsen af opfølgingsrapport nr. 2. Jeg sigter til ministeriets bemærkning om at "man ikke vil kunne bruge de unges værelser til isolation under opsyn via et vindue".

Regionen har anført at Sølager ikke bruger isolation – "hverken i de dertil indrettede isolationsrum eller på de unges egne værelser". Regionen har endvidere anført at den unge, hvis vedkommende ønsker at være alene, vil blive tilset hyppigt på værelset "og altid med ikke aflåst dør".

Dette har jeg noteret mig. Idet jeg henviser til retningslinjerne i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, for – den eneste – lovlige form for isolation på sikrede institutioner/afdelinger, foretager jeg mig i øvrigt ikke mere vedrørende isolation (og isolationsrum) på Udsigten og Nøddebakken.

Ad pkt. 3.16 Madrasser

Jeg bad i opfølgingsrapporten Sølager om at underrette mig når udskiftningen af madrasser, dyner og puder til brandhæmmende materialer på Nøddebakken og Spidsen var tilendebragt (de to afdelinger som kan låse værelsesdørene om natten). Og jeg gentog dette i opfølgingsrapport nr. 2.

Sølager har oplyst at der til alle fem sikrede afdelinger er bestilt dyner og hovedpuder samt to sæt sengetøj (dyne- og pudebetræk samt lagen) til hver ung, at madrasserne er overfladebehandlet med brandhæmmende væske, og at det bestilte forventes leveret inden udgangen af oktober 2007.

Regionen har supplerende oplyst at Sølager den 29. oktober 2007 – telefonisk, går jeg ud fra – har oplyst at der til alle afdelinger er leveret dyner og hovedpuder i brandhæmmende materialer, at samtlige madrasser er udskiftet til madrasser med brandhæmmende overfladebehandling, og at der er bestilt "to sæt sengelinned til hvert værelse i brandhæmmende materiale". Sengelinnedet var på daværende tidspunkt endnu ikke leveret.

Jeg tager det oplyste til efterretning – herunder at såvel madrasser, puder og dyner som sengelinned er anskaffet (eller bestilt) i brandhæmmende materialer.

Jeg går ud fra at også det bestilte – brandhæmmende – sengelinned nu er blevet leveret, og jeg foretager mig herefter ikke mere på dette punkt.

Ad pkt. 6. Beskæftigelse og undervisning

Jeg refererede i opfølgingsrapport nr. 2 amtet for at have oplyst at der "i skrivende stund" (den 22. november 2006) ikke var aflagt kommunalt tilsyn med undervisningen. Jeg bad regionen om at oplyse om dette fortsat er gældende.

Det fremgår af regionens udtalelse at Sølager har oplyst over for regionen at der ikke i 2006 har været ført kommunalt tilsyn fra hverken Hundested Kommune (afdelingerne i Sølager) eller fra Skibby Kommune (afdelingerne i Skibby).

Regionen har endvidere (den 14. november 2007) oplyst følgende:

"...at der aktuelt er kontakt til Frederikssund Kommune og at der er fremsendt et endeligt udkast til overenskomst mellem Region Hovedstaden – Handicap, Sølager og Frederikssund Kommune vedrørende undervisningen i afdelingerne Nøddebakken og Udsigten. En tilsvarende overenskomst vedrørende undervisningen i afdelingerne Spidsen, Villaen og Buen – beliggende i Frederiksværk-Hundested Kommune – er under udarbejdelse."

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg går ud fra at overenskomsterne nu er indgået og foretager mig ikke mere vedrørende undervisningen på Sølager.

Jeg kan til orientering for Sølager oplyse at jeg i opfølgingsrapporten vedrørende inspektionen af Bakkegården har anført følgende (om undervisningen på Bakkegården):

"Jeg er efter tidspunktet for den endelige rapport blevet opmærksom på at folkeskolelovens undervisningsforpligtelse ikke nødvendigvis altid bliver overholdt når undervisningspligtige børn anbringes uden for hjemmet og herunder i sikrede afdelinger/institutioner. Jeg sigter til folkeskolelovens §§ 34 og 40 og til § 18 i bekendtgørelse nr. 1373/2005 om folkeskolens specialundervisning og specialpædagogisk bistand.

Det fremgår af lovens § 34 at 'undervisningspligten ophører den 31. juli **efter at barnet har modtaget regelmæssig undervisning i 9 år**, dog senest den 31. juli i det kalenderår hvor barnet fylder 17 år [min fremhævelse]'

Unge op til en alder af 17 ½ år kan således efter omstændighederne være omfattet af undervisningspligt.

Jeg beder om at ovenstående kommer til at indgå i grundlaget for regionens og ministeriets svar."

Opfølgingsrapporten er udarbejdet den 11. marts 2008, og jeg har endnu ikke modtaget svar.

Ad pkt. 9.1 Besøg

Jeg bad Sølager om at sende mig et eksemplar af de skriftlige retningslinjer for samtykkeerklæring/forældreaccept mv. i forbindelse med besøg som Sølager evt. i samarbejde med Frederiksborg Amt måtte have udarbejdet. Jeg gik samtidig ud fra at retningslinjerne ville vise præcist hvilke oplysninger institutionen indhenter fra politiet, og hvordan oplysningerne modtages.

Sølager har som bilag til sin udtalelse af 9. oktober 2007 vedlagt kopi af "Procedurer vedrørende besøg på Sølagers sikrede afdelinger" og af to samtykkeerklæringer: "Samtykke til besøg" til elevens forældre og "Tilladelse til besøg" til den besøgendes forældre. Sølager har endvidere oplyst at skrivelserne ikke har været drøftet med regionen inden de blev taget i anvendelse.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Sølager har endvidere oplyst at der ikke siden min forespørgsel (i opfølgingsrapport nr. 2) er indhentet "telefoniske eller skriftlige tilladelser fra politiet".

Jeg går ud fra at Sølager mener at der ikke siden min forespørgsel er indhentet telefoniske eller skriftlige oplysninger fra politiet.

Dette undrer mig ikke. Jeg henviser til at spørgsmålet om indhentelse af oplysninger fra politiet om den besøgendes eventuelle strafbare forhold (aktuelle og/eller tidligere), slet ikke er berørt i Sølagers retningslinjer om besøg på de sikrede afdelinger eller i de to samtykkeerklæringer.

Regionen har ikke kommenteret dette, men har blot (supplerende) anført at "retningslinier og samtykkeerklæringer er taget i anvendelse og fungerer efter hensigten".

Sølager interesserer sig tilsyneladende udelukkende for hvilken holdning forældrene til henholdsvis den unge og den besøgende har til det ønskede besøg, men ikke for en eventuel kriminel besøgendes påvirkning af den pågældende unge.

Jeg beder om at regionen udtrykkeligt forholder sig til Sølagers praksis for indhentelse af oplysninger hos politiet og til Sølagers interne retningslinjer om procedurer vedrørende besøg på dette punkt.

Jeg beder endvidere om Velfærdsministeriets bemærkninger – herunder til det som regionen anfører i sit (kommende) svar til mig.

Ad pkt. 9.2 Telefonering

Jeg stillede på baggrund af oplysningerne i de enkelte afdelingers pjecer forskellige spørgsmål til de unges ringetider mv. på de enkelte afdelinger.

Sølager har oplyst at de unges muligheder for at ringe er ens på Udsigten og Nøddebakken. Dette gælder alle ugens dage og både ind- og udgående samtaler.

Heraf følger at disse unge (selvfølgelig) også kan ringe ud i weekenderne.

Sølager har om Villaens ringetider oplyst at pjecen ikke er klar og tydelig hvad telefon-tid angår, og kan misforstås. Sølager har endvidere oplyst at de sikrede afdelinger " i øjeblikket [arbejder] på at standardisere regler og rammer, her i blandt ringetider".

Regionen (hvis udtalelse er afgivet ca. 5 uger efter Sølagers) har supplerende oplyst følgende:

"Sølager bekræfter at ringetiderne for de sikrede afdelinger er som følger:

"Udsigten, Nøddebakken, Spidsen, Villaen og Buen, altså alle sikrede afdelinger
16:00 – 17:00 i 5 minutter, både ind- og udgående samtaler, alle ugens dage
19:30 – 20:30 i 10 minutter, både ind- og udgående samtaler, alle ugens dage."

Jeg har noteret mig det oplyste.

Regionen har ligeledes anført at der ikke er restriktioner med den telefoniske kontakt til omverdenen for de unge som ikke har besøgs- og brevkontrol, at Udsigten, Nøddebakken og Buen har telefonboks, at Spidsen og Villaen benytter sig af trådløs telefon som den unge kan ringe fra inde fra værelset, og at alle disse unges telefonsamtaler således kan foregå uforstyrret.

Sølager (og regionen) har om de unge som er anbragt i varetægtssurrogat, oplyst at disse unge ringer fra afdelingernes kontor sammen med en medarbejder som overhører samtalen.

Også disse oplysninger har jeg noteret mig.

Ad pkt. 11. Euforiserende stoffer mv.

Om muligheden for at foretage ransagning af de unges værelser henviste jeg i opfølgingsrapport nr. 2 til den (på det tidspunkt) kommende opfølgingsrapport vedrørende

min inspektion den 6. oktober 2005 af Bakkegården (den ovenfor nævnte opfølgingsrapport af 11. marts 2008).

Jeg kan til orientering for Sølager oplyse at jeg i opfølgingsrapporten vedrørende Bakkegården har noteret mig at reglerne om ransagning er blevet ændret, jf. også §§ 7-13 i magtanvendelsesbekendtgørelsen (nr. 893/2007).

Ad pkt. 13. Vold mv.

Jeg bad Socialministeriet om nærmere oplysninger om resultatet af den systematiske gennemgang af sikkerheden på Sølager som jeg forstod at ministeriet havde bedt amtet om.

Velfærdsministeriet har som bilag til udtalelsen af 3. januar 2008 vedlagt en redegørelse af 12. oktober 2006 fra Frederiksborg Amt med tilhørende skemaer og planer for "systematisk sikkerhedsopsamling".

Det fremgår af Velfærdsministeriets svar at redegørelsen er indgået som led i ministerens besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Socialudvalg om rømninger fra sikrede institutioner.

Jeg har noteret mig det oplyste og bemærker at jeg også i forbindelse med min inspektion den 24. april 2007 af Koføedsminde har stiftet bekendtskab med den nævnte undersøgelse og det nævnte svar.

Ad pkt. 15. Tilsyn

Jeg anførte i opfølgingsrapport nr. 2 at jeg forstod amtets organisation således at det er Institutionservice og Administration som "følger op på tilsynet", og at denne opfølgende del tilsynet med andre ord ikke blev varetaget af det "uafhængige tilsyn", men af den del af amtets social- og psykiatrideling som yder rådgivning og vejledning i forhold til Sølager.

Jeg bad regionen om nærmere oplysning herom og om hvem der efter den 1. januar 2007 fører tilsyn med Sølager.

Regionen har i sin udtalelse af 14. november 2007 bekræftet at der ikke var person-sammenfald mellem de medarbejdere i Frederiksborg Amt der foretog tilsynet, og de medarbejdere der foretog opfølgning på tilsynene.

Regionen har om det tilsyn som regionen fører, oplyst at tilsynene med de sociale tilbud foretages af 4-6 medarbejdere. Regionen har endvidere oplyst at det enkelte tilsyn, for at sikre at tilsynet i sin udførelse er uafhængigt, foretages af to medarbejdere der i det daglige ikke har den løbende kontakt til det konkrete tilbud.

Jeg lægger på baggrund af de modtagne oplysninger til grund at amtets opfølgende tilsyn ikke blev foretaget af det "uafhængige tilsyn". Dette er beklageligt.

Da amtet er nedlagt – og idet jeg forstår at regionens tilsyn, og herunder det opfølgende tilsyn, foretages af de nævnte 4-6 "uafhængige" medarbejdere – foretager jeg mig dog ikke mere vedrørende spørgsmålet om tilsynets uafhængighed.

Ad pkt. 17. Vejledning til de unge og forældrene om magtanvendelsesbekendtgørelsens regler

Jeg anførte i opfølgingsrapport nr. 2 at det efter min opfattelse ikke var i overensstemmelse med bestemmelsen i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 26 blot at oplyse de unge om hvor på afdelingen de finder magtanvendelsesbekendtgørelsen og at tilbyde dem at få bekendtgørelsen gennemgået sammen med en medarbejder.

Da der ikke syntes at foreligge klare oplysninger om hvorvidt Sølager på daværende tidspunkt foretog sig mere end dette, bad jeg Sølager og regionen om nærmere oplysninger herom.

Sølager og regionen har oplyst at alle nyankomne unge får en samtale med Sølagers socialrådgiver hvor de får udleveret og gennemgået magtanvendelsesbekendtgørelsen og deres muligheder for at klage, og at forældrene eller forældremyndighedsindehaveren får tilsendt begge dele sammen med en orientering om den afdeling deres barn er anbragt på.

Regionen har endvidere oplyst at der med den reviderede magtanvendelsesbekendtgørelse (nr. 893/2007) er igangsat en fornyet orientering af de unge og deres forældre om ændringerne i bekendtgørelsen og om de konsekvenser ændringerne kan have for de unge.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Opfølgning

Jeg afventer underretning om hvad der sker som følge af min henstilling under pkt.

3.11 (isolationsrummene på Udsigten og Nøddebakken).

Jeg afventer endvidere en udtalelse fra regionen om Sølagers praksis for indhentelse af oplysninger hos politiet og om Sølagers interne retningslinjer om procedurer vedrørende besøg (pkt. 9.1). Jeg har desuden bedt om Velfærdsministeriets bemærkninger på dette punkt.

Underretning

Denne rapport sendes til Sølager, Region Hovedstaden, Velfærdsministeriet, Styrelsen for Social Service, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71, stk. 7, og de unge i institutionen.

Jens Møller
Direktør

